

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Сафаров Ҷ.М. дар мавзӯи: “Басомади паҳншавӣ ва аломатҳои клиникаию гематологии гелминтозҳои рӯдавӣ (аскаридоз, энтеробиоз, гименолепидоз) дар кӯдакон” аз руи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология пешниҳод гардидааст.

Тибқи маълумоти СУТ, тақрибан панҷ миллиард нафар дар саросари ҷаҳон аз бемориҳои паразитӣ азият мекашанд.

Дар байни ҳамаи паразитҳо: «намуди бештар ошкоршуда кирмҳои мудаввар - аскариндоз ва энтеробиоз мебошанд, ки шумораи гирифтдоршудагони ин шаклҳои беморӣ зиёда аз ду миллиардро ташкил медиҳад, дар ҳоле ки ҳамасола зиёда аз сад ҳазор беморон аз оризаҳо мефавтанд. *Ascaris lumbricoides* дар байни 70 фоизи аҳолии Осиё ва Океания, 13 фоизи сокини Амрико ва ҳавзаи Кариб ба қайд гирифта шудааст, шумораи беморон дар байни аҳолии Африқои ҷанубии Саҳара (8%) ва сокинони Аврупо аз 10 фоиз зиёд нест».

Чун дар аксари кишварҳои минтақа, дар Тоҷикистон бештар нематодозҳо паҳн гаштаанд ва роҳи асосии интиқоли онҳо тавассути фазлавӣ-дахонӣ мебошад.

Дар сохтори манзараи клиникаи гелминтозҳои рӯдавӣ бештар аксуламалҳои аллергиякӣ ва ихтилоли системаи ҳозима ба назар мерасад.

Тибқи маълумоти адабиётҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар паҳншавии инвазияҳо омили обӣ ишора мешавад, ки ҳамчун яке аз роҳҳои муҳимми сироятбӣ баррасӣ мегардад, инчунин нақши омилҳои рафтори гигиенӣ: риояи нокифояи гигиенаи шахсӣ ва паст будани фарҳанги санитарӣ хатари инвазияҳоро зиёд мекунад. Ҳаминро ҳам бояд гуфт, ки дар паҳншавии гелминтҳо гуруҳи дигари омилҳо: «шумораи аъзоёни оила, шароити зист, шароити манзилию коммуналӣ, таъминоти моддӣ, ҳиссаи бучети тандурустӣ дар системаи умумии маблағгузори мамлакат аҳамияти калон дорад.

Бо така ба хамин далелҳо метавон гуфт, ки ин нишондиҳандаҳо муҳимияти масъалаи бемориҳои гелминтиро барои низоми тандурустӣ муайян мекунанд.

Аз ин лиҳоз, таҳқиқоти диссертатсионии Сафаров Ҷ.М., ки мақсади он омӯзиши басомади паҳншавӣ, нишондоди беморшавӣ, аломатҳои клиникаию гематологии гелминтозҳои рӯдавӣ барои татбиқи самараноки чорабиниҳои коҳиш додани паҳншавии гелминтозҳои рӯдавӣ дар кӯдакон мебошад, бешубҳа муҳим, саривақтӣ ба назар мерасад ва ба талаботи муосири илм ва амалия дар соҳаи эпидемиология ҷавобгӯ аст.

Автореферати диссертатсия бо услуби анъанавӣ навишта шудааст ва дорои муқаддимаест, ки дар он аҳамияти таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳои он, навоварии илмӣ, аҳамияти амалӣ ва нуктаҳои ҷимояшаванда ба таври возеҳ баён карда шудаанд, муаррифии муфассали саҳми шахсии муаллиф, натиҷаҳои таҳқиқоти худӣ муаллиф, хулосаҳо ва тавсияҳои амалӣ, инчунин рӯйхати асарҳои нашршуда дар мавзӯи диссертатсия мебошад.

Барои муайян кардани нишондиҳандаҳои расмӣ эпидемиологӣ дар байни аҳолии кӯдакони ҷумҳурӣ барои давраи солҳои 2019-2023, ҳисоботҳо дар бораи фаъолияти Муассисаи давлатии "Беморхонаи клиникаии шаҳрии бемориҳои сироятии кӯдакона"-и шаҳри Душанбе таҳлил карда шуданд.

Муқаррар карда шуд, ки дар байни кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шумораи миёнаи одамоне, ки ба бемориҳои гелминтӣ гирифтور мешаванд, аз 1 фоиз зиёд буда, дар як сол аз 50 ҳазор нафар зиёд нест. Дар шаҳри Душанбе вазни қиёсии кӯдакони гирифтори бемориҳои гелминтӣ аз ҳисоби умумии ҷумҳурӣ аз 2 фоиз зиёд набуда, кӯдакони деҳот 2,5 маротиба бештар гирифтори бемории гелминтӣ мебошанд. Дар паҳншавии гелминтҳо вобастагии теъдоди кӯдакон дар оила, нақши омилҳои рафторию гигиенӣ, шароитҳои манзилию коммуналӣ, таъминоти моддӣ муайян карда шудааст.

Дар тасвири клиникаии гелминтозҳои рӯдавӣ дар кӯдакон бартарии нишонаҳои зухуроти аллергиякӣ - 72,3% ва ихтилоли системаи ҳозима - 75,3%

нишон додааст. Инчунин таъсири гелминтҳо ба нишондиҳандаҳои хосиятҳои физикӣ ва химиявии эритроцитҳо муайян карда шудааст.

Пурсиш оиди сатҳи маълумонокӣ доир ба гелминтозҳо дар байни табибон ва ҳамшираҳои оилавӣ, инчунин модароне, ки ба назди табибони худ муроҷиат карданд гузаронида шудааст. Қайд мешавад, ки қариб 90% табибони пурсидашуда сатҳи баланди маълумот доранд. Зиёда аз нисфи модарони пурсидашуда аз роҳҳои асосии пешгирии ин синфи бемориҳо огоҳанд, аммо ҳамин миқдор дар муайян кардани нишонаҳои асосии ин бемориҳоро душворӣ кашиданд. Муаллиф муҳимияти доштани дониш дар бораи кирмҳо на танҳо ба кормандони тиббӣ, балки ба муаллимон, парасторон, волидон ва фарзандони онҳоро таъкид мекунад.

Дар кор усулҳои сершумори ташхисӣ истифода шудаанд, ҳам клиникӣ, ҳам лабораторӣ ва ҳам эпидемиологӣ, ки пурра бо мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқанд, муосир ва хеле иттилоотӣ мебошанд.

Коркарди омӯри мувофиқи талаботи муосир барои таҳлили маводи тадқиқоти илмӣ анҷом дода шудааст.

Пешниҳодҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ, ки дар рисолаи Сафаров Ч.М. пешниҳод шудаанд, асоснок, бо маълумоти воқеӣ тасдиқшуда, боэътимод ва аз ҷиҳати мантиқӣ аз натиҷаҳои тадқиқот бармеоянд. Онҳо бо мундариҷа, мақсад ва вазифаҳои кор мувофиқанд ва аҳамияти назарраси илмӣ доранд. Тавсияҳои амалии пешниҳодкардаи муаллифи диссертатсия сазовори татбиқи васеъ дар амалияи на танҳо эпидемиологҳо, балки дар муассисаҳои тандурустӣ низ мебошанд.

Оид ба мавзӯи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ нашр шудаанд, аз ҷумла чор мақола дар маҷаллаҳои аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда, ки муқаррароти асосии диссертатсияро пурра инъикос мекунанд. Дар бораи кор ягон эроди ҷиддӣ вучуд надорад.

Дар умум, диссертатсияи Сафаров Ҷума Муминович дар мавзӯи «Басомади паҳншавӣ ва аломатҳои клиникаию гематологии гелминтозҳои

рӯдави (аскаридоз, энтеробиоз, гименолепидоз) дар кӯдакон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои тиб аз рӯи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология дар сатҳи баланди илмӣ иҷро гардида, ба талаботҳои п.31, 33, 34, 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори №267-и Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 тасдиқ шудааст, ҷавобгу мебошад ва муаллифи он барои гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои тибӣ аз рӯи ихтисоси 3.2.2. Эпидемиология арзанда мебошад.

Тақриздиханда:

Мудири кафедраи Бемориҳои сироятии
МДТ “ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино”
номзади илми тиб, дотсент

Раҳмонов Ҷ.Э.

Суроға: 734000, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи И. Сомонӣ
кучаи Павлов, хонаи 6
Тел.: (+992) 919-64-33-12
E-mail: jamshed8342@gmail.com

Имзои Раҳмонов Ҷ.Э. – ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати рушди кадрӣ
МДТ “ДДТТ ба номи Абуалӣ ибни Сино”

Сафаров Б.И.

Суроғаи муассиса:

734026, ш. Душанбе, ноҳияи Сино,
кӯчаи Сино, 29-31,
Тел.: (+992) 933-44-03-93
www.tajmedun.tj

18.06.2026с.